

TRAFIKUTSKOTTETS UTLÅTANDE 7/1998 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ansvar i spårtrafik och lag om ändring av trafikförsäkringslagen

Till Lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 december 1997 proposition 234/1997 rd med förslag till lag om ansvar i spårtrafik och lag om ändring av trafikförsäkringslagen till lagutskottet och bestämde samtidigt att trafikutskottet skall lämna utlåtande i frågan till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Risto Telaranta, lagstiftningsdirektör Mikko Könkkölä och juris kandidat Tapio Määttä, justitieministeriet
- konsultative tjänstemannen Yrjö Mäkelä och konsultative tjänstemannen Petri Jalasto, trafikministeriet
- biträdande direktör Yrjö Poutiainen, Banförvaltningscentralen

- vicehäradshövding Timo Jaakonsalo, VR-Group Ab
- marknadsföringschef Antti Jaatinen, VR Ab
- ledande utredare Kari Alppivuori, Centralen för undersökning av olyckor
- avdelningsdirektör Martti Mikkonen, Trafikförsäkringscentralen
- juridiska ombudet Jyrki Nikula, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- juristen Hannu Ijäs, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund
- chefen för spårvägstrafikenheten Timo Ketola, chefen för metro- och byggnadsenheten Seppo Harju och juristen Raimo Niippa, Helsingfors stads trafikverk.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om ansvar i spårtrafik. Den avses bli tillämpad på ersättning för skador vid användning av spårfordon. Den gäller också ersättning för skador orsakade av att trafikleder, spår eller anordningar som används för spårtrafik varit felaktiga eller i bristfälligt skick eller av fel i ledningen av spårtrafiken.

Lagen tillämpas på alla former av spårtrafik. Av de nuvarande transportformerna berörs tåg-, spårvagns- och metrotrafiken av den nya lagen. För skador vållade genom spårtrafik betalas ersättning med stöd av lagen, oavsett om den skadelidande är en resande i avtalsförhållande till spårtrafikidkaren eller en utomstående person.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionsmotiveringen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet förslaget behövligt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Ersättning för skador som inträffar på järnväg regleras genom lagen från 1898 ang. ansvarighet för skada i följd av järnvägsdrift. Lagreformen har sin upprinnelse i att de skadade inte har samma juridiska ställning som de som skadas i trafikolyckor. När det gäller andra transportsätt gäller numera i regel att skadeståndsansvaret är ett av vårdslöshet oberoende strikt ansvar.

Utskottet anser att propositionen är väl förberedd och påpekar att det är viktigt att ägarens ansvar anges noga. Enligt föreslagna 3 § 1 mom. är en spårtrafikidkare skyldig att ersätta skador som har orsakats av att ett spårfordon används i spårtrafik. Med spårtrafikidkare avses enligt 2 § 1 mom. 2 punkten inte bara den som innehar ett spårfordon utan också den som äger ett spårfordon. Ägaren har i regel ett strikt ansvar, som gäller också i det fall att han har överlåtit nyttjanderätten till en annan. Vem som bör anses som ägare avgörs utifrån civilrättsliga grunder. Följaktligen kan ansvaret mer precist utsträckas också till utländsk materiel på finskt territorium. Enligt trafikutskottets uppfattning är det synnerligen viktigt att trygga situationen för dem som kommit till skada i spårtrafiken genom att se till att det i alla situationer finns en solvent skadeståndsskyldig.

Trafikutskottet påpekar att ägarna till vagnsmateriel de facto inte tyngs av ett särskilt stort ansvar. För det första gäller strikt ansvar för ägaren bara gentemot den skadelidande. Om vagnsägaren inte vållat skadan är det i allmänhet någon annan instans som i sista hand ansvarar för ersättningarna. Detta beror på att ansvarsinstansernas inbördes ansvar regleras av de allmänna skadeståndsrättsliga principerna.

De föreslagna bestämmelserna om medvållande har givits samma innehåll som parallellbestämmelserna i trafikförsäkringslagen. Om den

som har lidit skada i spårtrafik uppsåtligt eller av grov oaktsamhet medverkat till att skadan uppkommit, ersätts skadan endast i den mån övriga omständigheter har medverkat till att den uppkom. Ett typiskt exempel på grov oaktsamhet är att någon stiger av eller på ett tåg i rörelse. Trafikutskottet föreslår att lagutskottet utreder möjligheten att i 7 § lagen om ansvar i spårtrafik eller i lagmotiveringen precisera i vilken utsträckning hänsyn skall tas till medvållande när det gäller personskador.

Trafikutskottet framhåller vidare att det första lagförslaget, dvs. förslaget till lag om ansvar i spårtrafik bör göras tydligare. Enligt föreslagna 2 § 1 mom. 2 punkten avses med spårtrafikidkare a) den som äger ett spårfordon, b) den som innehar ett spårfordon och c) den som använder ett spårfordon i spårtrafik. I motiveringen till lagförslaget sägs ingenting om vem som bör anses vara innehavare eller användare av ett spårfordon. Utifrån lagtexten förefaller det dock klart att den som sätter in spårfordonet i trafik kan betraktas som innehavare, och i det fall att densamme sköter transporten, också som användare. Om den som satt in spårfordonet i spårtrafik hyr ut fordonet blir han innehavare och förhyraren användare. Överlåtelsekedjan kan vara ännu längre i vissa fall. Det viktiga är, menar utskottet, att de som svarar för vagnssäkerheten är ansvariga enligt 2 § 1 mom. 2 punkten.

Föreslagna 3 § 2 mom. reglerar vad som händer om den som äger ett spårfordon har överlåtit rätten att använda det till någon annan. I det fallet är ägaren och nyttjanderättshavaren solidariskt ansvariga för skador orsakade av att spårfordonet använts i spårtrafik. Terminologin i 3 § 2 mom. i den föreslagna lagen om ansvar i spårtrafik avviker från terminologin i definitionerna i 2 § 1 mom. 2 punkten. Trafikutskottet anser att saken kunde göras klarare om 3 § 2 mom. harmoniseras med definitionsbestämmelsen i 2 § 2 mom. så att termen "innehavare" också används i den egentliga ansvarsbestämmelsen. Utskottet menar därför att 3 § 2 mom. bör ändras.

Utlåtande

Trafikutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att det första lagförslaget i övrigt bör godkännas enligt propositionen men 3 § med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag)

att det andra lagförslaget bör godkännas utan ändringar

att lagutskottet bör ta hänsyn till vad som sägs i detta utlåtande när det utformar sitt betänkande.

Utskottets ändringsförslag

3 §

Ersättningsskyldighet

(1 mom. som i RP)

Om den som äger ett spårfordon har överlåtit rätten att använda spårfordonet till någon annan, ansvarar ägaren, innehavaren och den som använder spårfordonet i spårtrafik solidariskt för sådana skador som avses i 1 mom.

(3 mom. som i RP)

Helsingfors den 20 mars 1998

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pauli Saapunki /cent
vordf. Esko-Juhani Tennilä /vgr
medl. Klaus Bremer /sv
Tarja Filatov /sd
Seppo Kanerva /saml
Suvi Lindén /saml
Kari Myllyniemi /cent
Raimo Mähönen /sd

Tero Mölsä /cent
Reino Ojala /sd
Tuija Maaret Pykäläinen /gröna
Pekka Saarnio /vänst
Helena Vartiainen /sd
Raimo Vistbacka /saf
suppl. Tauno Pehkonen /fkf.

